

C/2023/1331

22.12.2023

Yttrande från Europeiska regionkommittén om Översyn och förslag till revidering av den fleråriga budgetramen 2021–2027

(C/2023/1331)

Huvudföredragande:	José Manuel RIBEIRO (PT–PES), ordförande, kommunstyrelsen, Valongo
Referensdokument:	<p>Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Ett anpassat paket för nästa generation egna medel COM(2023) 330 final</p> <p>Ändrat förslag till rådets beslut om ändring av beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel COM(2023) 331 final/2</p> <p>Ändrat förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU, Euratom) 2021/768 av den 30 april 2021 vad gäller genomförandebestämmelser för Europeiska unionens nya egna medel COM(2023) 332 final/2</p> <p>Ändrat förslag till rådets förordning om metoder och förfaranden för tillhandahållande av egna medel baserade på utsläppshandelsystemet, mekanismen för koldioxidjustering vid gränsen, omfördelade vinster och egna medel baserade på statistiska företagsvinster, och om åtgärder för att möta likviditetsbehov COM(2023) 333 final/2</p> <p>Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP) och om ändring av direktiv 2003/87/EG och förordningarna (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 och (EU) 2021/241 COM(2023) 335 final</p> <p>Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Halvtidsöversyn av den fleråriga budgetramen 2021–2027 COM(2023) 336 final</p> <p>Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU, Euratom) 2020/2093 om den fleråriga budgetramen 2021–2027 COM(2023) 337 final</p>

I. ÄNDRINGSREKOMMENDATIONER

Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU, Euratom) 2020/2093 om den fleråriga budgetramen 2021–2027

Ändringsrekommendation 1

Artikel 1.2.2

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
<p>2. Reserven för solidaritet och katastrofbistånd får inte överstiga ett årligt maximibelopp på 1 739 miljoner EUR (i 2018 års priser). Den eventuella del av det årliga beloppet som inte används under år n får användas fram till och med år n+1. Den del av det årliga beloppet som härrör från det föregående året ska nyttjas först. Den eventuella del av det årliga beloppet från år n som inte används under år n+1 ska förfalla.”</p>	<p>2. Reserven för solidaritet och katastrofbistånd får inte överstiga ett årligt maximibelopp på 2 665 miljoner EUR (i 2018 års priser). Den eventuella del av det årliga beloppet som inte används under år n får användas fram till och med år n+1. Den del av det årliga beloppet som härrör från det föregående året ska nyttjas först. Den eventuella del av det årliga beloppet från år n som inte används under år n+1 ska förfalla.”</p>

Motivering

Enligt NAT-utskottets åsikt kräver de många kriserna, särskilt de som är kopplade till klimatförändringarna, en avsevärd ökning av budgeten för reserven för solidaritet och katastrofbistånd.

Ändringsrekommendation 2

Artikel 10 b.2

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
<p>2. Ukrainareserven får inte överstiga 50 000 miljoner EUR i löpande priser för perioden 2024–2027. Det årliga belopp som mobiliseras inom ramen för Ukrainareserven under ett visst år får inte överstiga 16 700 miljoner EUR i löpande priser.</p>	<p>2. Ukrainareserven får inte överstiga 60 000 miljoner EUR i löpande priser för perioden 2024–2027. Det årliga belopp som mobiliseras inom ramen för Ukrainareserven under ett visst år får inte överstiga 20 000 miljoner EUR i löpande priser.</p>

Motivering

Beloppet bör minst motsvara det nuvarande stödet, så beloppet måste höjas till 60 miljarder euro. Ändringen är i linje med den begäran som framfördes i Dario Nardellas yttrande om Ukrainafaciliteten.

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP) och om ändring av direktiv 2003/87/EG och förordningarna (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 och (EU) 2021/241

Ändringsrekommendation 3

Artikel 2.1

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
1. För att stärka Europas suveränitet och säkerhet, påskynda unionens gröna och digitala omställning samt öka dess konkurrenskraft, minska dess strategiska beroendeförhållanden, främja lika villkor på den inre marknaden för investeringar i unionen och verka för inkluderande tillgång till attraktiva arbetstillfällen av god kvalitet sätts följande mål för plattformen:	1. För att stärka Europas suveränitet och säkerhet, påskynda unionens gröna och digitala omställning samt öka dess konkurrenskraft, minska dess strategiska beroendeförhållanden, främja lika villkor på den inre marknaden för investeringar i unionen, främja social, territoriell och ekonomisk sammanhållning och solidaritet mellan medlemsstaterna och verka för inkluderande tillgång till attraktiva arbetstillfällen av god kvalitet sätts följande mål för plattformen:

Motivering

Det är viktigt att uttryckligen hänvisa till principen om social, ekonomisk och territoriell sammanhållning och solidaritet mellan medlemsstaterna (artikel 3.3 i EU-fördraget), som ett centralt mål för plattformen.

Ändringsrekommendation 4

Artikel 2.1 c (ny)

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
	c) Stärka Europas ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållning och minska skillnaderna i utvecklingsnivå mellan de olika regionerna.

Motivering

Kommissionen införde principen om att inte orsaka skada för sammanhållningen i den åttonde sammanhållningsrapporten. För att den ska fungera bör strävan efter ekonomisk, social och territoriell sammanhållning i enlighet med artikel 174 i EUF-fördraget vara ett mål i denna förordning på samma villkor som de två andra som anges i artikel 2.1 a och b.

Ändringsrekommendation 5

Artikel 2.2 a

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
a) Tillföra en innovativ och spetsvetenskaplig komponent med betydande ekonomisk potential till den inre marknaden.	a) Tillföra en innovativ och spetsvetenskaplig komponent med betydande ekonomisk potential till den inre marknaden, samtidigt som dess integritet bevaras och lika villkor främjas.

Motivering

Det är viktigt att precisera vad som menas med "betydande ekonomisk potential".

Ändringsrekommendation 6

Artikel 5.3

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
3. Kommissionen ska rapportera om utgifterna som finansieras av plattformen. Enligt vad som är tillämpligt ska den rapportera om framstegen för vart och ett av plattformens mål.	3. Kommissionen ska rapportera om utgifterna som finansieras av plattformen. Enligt vad som är tillämpligt ska den rapportera om framstegen för vart och ett av plattformens mål och särskilt om mål 2.1 c (nytt) för att säkerställa att genomförandet av plattformen inte orsakar skada för sammanhållningen.

Motivering

Syftet är att se till att principen om att inte orsaka skada för sammanhållningen efterlevs.

Ändringsrekommendation 7

Artikel 7.2

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
2. Årsrapporten ska innehålla konsoliderad information om de framsteg som gjorts i genomförandet av plattformens mål inom ramen för varje program och fond.	2. Årsrapporten ska innehålla konsoliderad information om de framsteg som gjorts i genomförandet av plattformens mål inom ramen för varje program och fond. Den ska innehålla kvalitativ och kvantitativ information om hur Europas sociala, ekonomiska och territoriella sammanhållning stärks.

Motivering

Syftet är att se till att principen om att inte orsaka skada för sammanhållningen efterlevs.

Ändringsrekommendation 8

Artikel 8.2

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
2. Utvärderingen ska särskilt innehålla en bedömning av i vilken utsträckning målen har uppnåtts, effektiviteten i resursanvändningen och det europeiska mervärdet. Den ska också behandla frågan om den fortsatta relevansen i alla mål och åtgärder med hänsyn till deras eventuella utvidgning.	2. Utvärderingen ska ge en översikt över regioner för vilka programmen har ändrats (inbegripet information om relevanta aspekter av partnerskapsprincipen) och ska särskilt innehålla en bedömning av i vilken utsträckning målen har uppnåtts, effektiviteten i resursanvändningen och det europeiska mervärdet. Den ska också behandla frågan om den fortsatta relevansen i alla mål och åtgärder med hänsyn till deras eventuella utvidgning. Den ska åtföljas av en noggrann bedömning av differentierade territoriella konsekvenser och effekter på sammanhållningen vid genomförandet av plattformen.

Motivering

Det är viktigt att se till att man i en efterhandsutvärdering av STEP faktiskt tar upp de territoriella konsekvenserna av programmet, så att principen om att inte orsaka skada för sammanhållningen tillämpas, i enlighet med Rijsbermans yttrande (COTER-VII/026).

Ändringsrekommendation 9

Artikel 10.1 och 10.2

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
<p>Ändringar av förordning (EU) 2021/1058 [Eruf och Sammanhållningsfonden]</p> <p>Förordning (EU) 2021/1058 ska ändras på följande sätt:</p> <p>(1) I artikel 3.1 a ska följande led läggas till: "vi stödja investeringar som bidrar till STEP-målen som anges i artikel 2 i förordning .../... 64. [STEP-förordningen]"</p> <p>(2) I artikel 3.1 b ska följande led läggas till: "ix stödja investeringar som bidrar till STEP-målen i artikel 2.1 a ii i förordning .../... [STEP-förordningen]"</p>	<p>Ändringar av förordning (EU) 2021/1058 [Eruf och Sammanhållningsfonden]</p> <p>Förordning (EU) 2021/1058 ska ändras på följande sätt:</p> <p>"i synnerhet genom att stödja investeringar som bidrar till STEP-målen som anges i artikel 2 i förordning .../... [STEP-förordningen]" ska läggas till i artikel 3.1 a i i Eruf-förordningen, i artikel 3.1 a ii i Eruf-förordningen, i artikel 3.1 a iii i Eruf-förordningen och i artikel 3.1 a iv i Eruf-förordningen.</p>

Motivering

Syftet är att undvika att STEP nödvändigtvis blir en ny särskild prioritering i Eruf-programmet, utan snarare en ny typ av insats inom politiskt mål 1.

Ändringsrekommendation 10

Artikel 10.3

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
<p>[...]</p> <p>Med avvikelse från artikel 112 i förordning (EU) 2021/1060 ska den maximala medfinansieringsgraden för särskilda prioriteringar som fastställts för stöd till STEP-målen höjas till 100 %."</p> <p>[...]</p>	<p>[...]</p> <p>Med avvikelse från artikel 112 i förordning (EU) 2021/1060 ska den maximala medfinansieringsgraden för särskilda prioriteringar som fastställts för stöd till STEP-målen höjas med femton procentenheter."</p> <p>[...]</p>

Motivering

Den planerade generella ökningen till 100 % kommer främst att vara till hjälp för de mest utvecklade regionerna (medfinansieringsgraden ligger för närvarande på 40–50 %), följt av övergångsregioner och därefter mindre utvecklade regioner, vilket ger de mest utvecklade regionerna en konkurrensfördel gentemot de övriga, särskilt de mindre utvecklade regionerna.

Ändringsrekommendation 11

Artikel 10.4

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
<p>[...]</p> <p>”e) om de bidrar till det specifika mål som sorterar under politiskt mål 1 i artikel 3.1 första stycket a vi eller det som sorterar under politiskt mål 2 i artikel 3.1 led b ix i det stycket i mindre utvecklade regioner och övergångsregioner samt i mer utvecklade regioner i medlemsstater vars genomsnittliga BNP per capita ligger under EU-genomsnittet för EU-27 mätt i köpkraftsstandard och beräknat utifrån unionens uppgifter för perioden 2015–2017.</p> <p>[...]</p>	<p>[...]</p> <p>”e) om de bidrar till det specifika mål som sorterar under politiskt mål 1 i artikel 3.1 första stycket a vi eller det som sorterar under politiskt mål 2 i artikel 3.1 led b ix i det stycket i mindre utvecklade regioner och övergångsregioner.</p> <p>[...]</p>

Motivering

Syftet är att inom ramen för STEP begränsa möjligheten för Eruf att stödja andra produktiva företag än små och medelstora företag till mindre utvecklade regioner och övergångsregioner, för att undvika en minskning av stödet till små och medelstora företag från sammanhållningspolitiken i mer utvecklade regioner där det är mer sannolikt att stora företag och medelstora börsnoterade företag får stöd från andra källor, inbegripet andra EU-finansieringsinstrument som ska stärkas genom STEP, såsom Horisont, InvestEU ...

Ändringsrekommendation 12

Artikel 10.4

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
<p>[...]</p> <p>Led e ska gälla för Interregprogram där den geografiska täckningen inom unionen för ett program endast utgörs av regioner som fastställs i det ledet.”</p>	<p>[...]</p>

Motivering

Integriteten i Interregs ram och anslag bör upprätthållas.

Ändringsrekommendation 13

Artikel 11.2

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
<p>2. I artikel 8.2 ska följande stycke läggas till:</p> <p><i>"FRO kan även stödja produktiva investeringar i företag andra än små och medelstora företag och som bidrar till STEP-målen i artikel 2 i förordning .../...⁶⁵. [STEP-förordningen]. Stödet kan ges oavsett huruvida bristanalysen genomfördes i enlighet med artikel 11.2 h eller inte och oavsett resultat. Sådana investeringar är endast stödbemyndigade om de inte leder till omlokalisering i enlighet med definitionen i artikel 2.27 i förordning (EU) 2021/1060. Tillhandahållandet av sådant stöd ska inte kräva en revidering av den territoriella planen för en rättvis omställning om den revideringen enbart skulle vara kopplad till bristanalysen."</i></p>	

Motivering

Syftet är att undvika att stora företag mottar sammanhållningspolitiskt stöd på förmånliga villkor för det berörda insatsområdet (30 % förfinansiering, högre medfinansiering) medan små och medelstora företag skulle motta stöd på mindre gynnsamma villkor.

Ändringsrekommendation 14

Artikel 11.3

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
<p>[...]</p> <p>Med avvikelse från artikel 112 i förordning (EU) 2021/1060 ska den maximala medfinansieringsgraden för särskilda prioriteringar som fastställts för stöd till STEP-målen höjas till 100 %."</p>	<p>[...]</p> <p>Med avvikelse från artikel 112 i förordning (EU) 2021/1060 ska den maximala medfinansieringsgraden för särskilda prioriteringar som fastställts för stöd till STEP-målen höjas med femton procentenheter."</p>

Motivering

Den planerade generella ökningen till 100 % kommer främst att vara till hjälp för de mest utvecklade regionerna (medfinansieringsgraden ligger för närvarande på 50 %), följt av övergångsregioner och därefter mindre utvecklade regioner, vilket ger de mest utvecklade regionerna en konkurrensfördel gentemot de övriga, särskilt de mindre utvecklade regionerna.

Ändringsrekommendation 15

Artikel 12a

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
[...] Med avvikelse från artikel 112 i förordning (EU) 2021/1060 ska den maximala medfinansieringsgraden för särskilda prioriteringar som fastställts för stöd till STEP-målen höjas till 100 %.	[...] Med avvikelse från artikel 112 i förordning (EU) 2021/1060 ska den maximala medfinansieringsgraden för särskilda prioriteringar som fastställts för stöd till STEP-målen höjas med femton procentenheter.

Motivering

Den planerade generella ökningen till 100 % kommer främst att vara till hjälp för de mest utvecklade regionerna (medfinansieringsgraden ligger för närvarande på 40 %), följt av övergångsregioner och därefter mindre utvecklade regioner, vilket ger de mest utvecklade regionerna en konkurrensfördel gentemot de övriga, särskilt de mindre utvecklade regionerna.

II. POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTENS STÅNDPUNKT

Om översynen av den fleråriga budgetramen 2021–2027 och förslaget till revidering

1. Europeiska regionkommittén (ReK) välkomnar att kommissionen delar ReK:s åsikt att den nuvarande fleråriga budgetramen inte erbjuder tillräckliga ekonomiska resurser för att hantera de nuvarande kriserna och de nya politiska utmaningar som följer av dem (anfallskriget mot Ukraina, den höga inflationen, de höga energipriserna, klimatförändringarna, hoten mot den biologiska mångfalden ...) samt EU:s nya politiska prioriteringar (såsom EU:s strategiska oberoende, den gröna givens industripolitik, ett digitalt Europa, asyl- och migrationspakten ...).
2. Kommissionen tillstår själv att det årliga investeringsgapet när det gäller att uppnå målen i den gröna given uppgår till över 620 miljarder euro. Denna siffra visar än en gång att det totala taket för åtaganden för hela perioden 2021–2027 (cirka 1,03 % BNI, exklusive NextGenerationEU) inte räcker till för att uppfylla EU:s politiska ambitioner och att nya uppgifter alltid bör åtföljas av nya, färsk medel.
3. ReK välkomnar förslaget om att inrätta det nya EURI-instrumentet, utöver taken i den fleråriga budgetramen för 2021–2027, för att finansiera oförutsebara och extra kostnader till följd av höga räntor och inflation i samband med upplåningen till NextGenerationEU. Rådet uppmanas att stödja detta förslag för att leva upp till EU:s rättsliga åtaganden och undvika att sätta större press på EU:s nuvarande budget och andra viktiga EU-program. Kommittén understryker att det måste till en betydande förstärkning av den fleråriga budgetramen för att säkra effektivitetsvinster och samtidigt hålla de lokala och regionala myndigheternas administrativa kostnader så låga som möjligt.
4. ReK välkomnar den föreslagna ökningen av reserven för solidaritet och katastrofbistånd eftersom den kommer att stärka EU:s förmåga att reagera på naturkatastrofer och andra nödsituationer. Kommittén understryker reservens relevans för de lokala och regionala myndigheterna eftersom extrema naturfenomen blir allt vanligare. På samma sätt välkomnar vi den föreslagna ökningen av flexibilitetsmekanismen, som har visat sig vara mycket användbar vid oförutsedda händelser och som lättar på de begränsningar som är kopplade till den fleråriga budgetramen inom ramen för det årliga budgetförslaget.
5. ReK välkomnar de ökade anslagen till migration och gränsförvaltning, som syftar till att säkerställa att all EU:s asyl-, invandrings- och gränspolitik är väl rustad. Det är viktigt att tillräckligt med medel anslås specifikt till att hantera och minska de lokala och regionala myndigheternas utmaningar. Vi välkomnar också de ökade anslagen till yttre förbindelser och inrättandet av Ukrainafaciliteten⁽¹⁾, som bör finansieras utöver taket i den fleråriga budgetramen via en reserv för Ukraina. Kommittén beklagar dock att anslagen till Ukrainafaciliteten understiger det nuvarande ekonomiska stödet och efterlyser därför ett ökat anslag på 60 000 miljoner euro.

⁽¹⁾ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Ukrainafaciliteten, COM(2023) 338 final, Bryssel den 20 juni 2023.

6. ReK beklagar att den föreslagna översynen av den fleråriga budgetramen inte omfattar mer resurser som ska anslås direkt till städer och regioner, till exempel genom uppdraget Klimatneutrala och smarta städer, uppdraget Anpassning till klimatförändringar samt borgmästaravtalet, i avsikt att främja genomförandet av projekt inom ramen för den gröna given på fältet. Det finns fortfarande inte några bestämmelser som kan snabba på finansieringen för städer och regioner som deltar i EU-initiativ och som är politiskt engagerade i att uppnå målen i den gröna given.
7. ReK noterar de föreslagna höjningarna under rubrik 7 med målet att stärka alla EU-institutioners administrativa kapacitet för att de ska kunna fullgöra de nya uppgifter som tilldelats dem.
8. Kommittén är medveten om de lokala och regionala myndigheternas avgörande roll i genomförandet av EU:s politik och betonar att tillräckliga resurser behöver anslås för att ge dessa myndigheter möjlighet att ta itu med de särskilda utmaningar som mindre utvecklade regioner står inför. Det behövs en omfattande översyn av det ekonomiska stödet till lokala och regionala myndigheter för att säkerställa deras faktiska deltagande i EU:s strategiska initiativ.
9. ReK noterar att en stor del av de öknningar av åtagandebemyndigandena som kommissionen föreslår syftar till att öka flexibiliteten i den fleråriga budgetramen och EU-budgetens förmåga att reagera på oförutsedda händelser och omständigheter. Vi välkomnar kommissionens "taktiska" strategi, men understryker att den tycks vara mer av en kortsiktig lösning än ett strukturellt svar på de återkommande problem som är kopplade till själva strukturen i den fleråriga budgetramen. Vi uppmanar kommissionen att ta itu med denna strukturella fråga inför den fleråriga budgetramen efter 2027.
10. ReK betonar att sammanhållningspolitiken inte får användas för att finansiera andra prioriteringar (inklusive STEP-prioriteringar) än de som fastställs i de sammanhållningspolitiska programmen, särskilt inte om det saknas en överenskommelse om ytterligare resurser enligt vad som fastställs i kommissionens förslag till halvtidsöversyn av den fleråriga budgetramen.
11. Artikel 312 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ligger som rättslig grund för förordningen om den fleråriga budgetramen, men den föreskriver inte något samråd med ReK och begränsar därför kommitténs befogenheter att analysera halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen, särskilt när det gäller dess förenlighet med subsidiaritetsprincipen. ReK förväntar sig därför att ett obligatoriskt samråd införs vid en fördragsreform. Oavsett denna begäran konstaterar ReK att kommissionen har riktat sitt meddelande om halvtidsöversynen också till kommittén. Dessutom menar ReK att kommissionens förslag ger ett europeiskt mervärde och är förenligt med subsidiaritetsprincipen, särskilt när det gäller Ukrainafaciliteten, med tanke på att de skador som orsakas av Ukraina är så svåra att ingen enskild medlemsstat skulle kunna bära kostnaderna. Därför är unionen bäst lämpad att utnyttja sin upplåningskapacitet för att låna ut till Ukraina på fördelaktiga villkor.

Betalningsbemyndiganden och egna medel

12. Kommittén påpekar att följande föreskrivs i artikel 311 i EUF-fördraget: "Utan att det inverkar på andra inkomster ska [EU-]budgeten finansieras helt av egna medel." ReK uppmanar med kraft medlemsstaterna att så snart som möjligt fatta beslut om förslagen i anknytning till det anpassade paketet för nästa generation egna medel. Kommittén påpekar att tillräckliga intäkter från nya egna medel är avgörande för att garantera att Europeiska unionen fungerar väl och att NextGenerationEU-skulden kan återbetalas utan att andra EU-program äventyras. Det är viktigt att utan ytterligare dröjsmål genomföra den överenskomna färdplanen för införandet av nya egna medel i EU:s budget.

Om STEP

13. De lokala och regionala myndigheternas institutionella befogenheter varierar inom EU, och beslutsfattandet bör ske på den förvaltningsnivå där det har störst verkan. ReK anser att förslaget innebär en risk för ökad centralisering av befogenheter och för att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna inte efterlevs. Kommittén uppmanar kommissionen att nära samråda med lokala och regionala myndigheter vid utformningen och genomförandet av politik som påverkar dessa regioner.

14. ReK beklagar djupt att kommissionen inte genomförde någon territoriell konsekvensbedömning av STEP-förslaget. Vi framhåller att kommittén själv organiserade en territoriell konsekvensbedömning, vilken bekräftade att finansieringen inom ramen för de program som förstärks av STEP kan komma att koncentreras till vissa regioner och medlemsstater och att den kritiska teknik som gynnas eventuellt koncentreras till samma områden. Vi noterar vidare att man i den bedömning av investeringsbehov som används som referensdokument för att motivera STEP och som offentliggjordes i mars 2023 inte på något sätt tar upp den regionala och lokala dimensionen av investeringsbehoven och inte heller försöker bedöma deras inverkan på den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen. Kommittén hyser därför starka tvivel om att STEP-förslaget är förenligt med principen om att inte orsaka skada för sammanhållningen. Medlemsstaterna och Europaparlamentet uppmanas att ta resultaten av den territoriella konsekvensbedömningen i beaktande under sina förhandlingar.

15. ReK beklagar djupt att ingen särskild mekanism planeras inom ramen för STEP för att säkerställa ett konkret deltagande av lokala och regionala myndigheter i urvalsprocessen för projekt som ska tilldelas en suveränitetsstämpel. Kommittén efterlyser en särskild mekanism för att säkerställa detta deltagande. Vi befarar att de föreslagna mekanismerna för att välja ut projekt som ska tilldelas suveränitetsstämpeln kommer att leda till en ytterligare centralisering av befogenheter och förvärpa konkurrensen mellan EU:s regioner i stället för att stärka sammanhållningen i EU som helhet.

16. Sedan den nuvarande programperioden inleddes har medlemsstaterna upprepade gånger⁽²⁾ uppmanats att ändra sina operativa program för att ta hänsyn till politiska prioriteringar som inte fanns med i de ursprungliga planerna. Det kan leda till att politikens långsiktiga målsättningar frångås samtidigt som det lägger en tung administrativ börda på förvaltningsmyndigheterna. Det är synnerligen oroväckande att denna programomläggning med avseende på STEP i många fall kan leda till att regionala och lokala myndigheter skrinlägger långsiktiga investeringsprojekt som har planerats och utformats i enlighet med partnerskapsprincipen med målet att gynna nya investeringsprojekt som har valts ut på grundval av program som förvaltas centralt av EU. Kommittén är starkt kritisk till denna trend som är en tydlig kränkning av principen om flernivåstyre, som är kärnan i sammanhållningspolitiken. Vi upprepar vår tidigare ståndpunkt att sammanhållningspolitiska instrument inte får användas som en pengapott för att hantera akuta och oförutsedda behov.

17. Kommittén lyfter fram de utmaningar som omställningen innebär för alla regioner. Vi betvivlar dock starkt att sammanhållningen kommer att stärkas av att sammanhållningspolitiska instrument tillgängliggörs för stora företag i mer utvecklade regioner i medlemsstater med en BNP per capita under EU-genomsnittet. Detta förslag står i skarp kontrast till slutsatserna i den åttonde sammanhållningsrapporten och de samlade beläggen för att det finns en "utvecklingsfälla" i vissa av EU:s regioner och för att forsknings- och innovationsklyftan i EU:s regioner ökar, vilket understryks. Kommittén föreslår därför att dessa bestämmelser stryks i artikel 10.4.

18. ReK lovordar kommissionens avsikt att stärka EU-ekonomins konkurrenskraft på den globala marknaden genom att främja och stärka investeringar i utveckling och tillverkning av kritisk teknik och dess värdekedjor. Alla föreslagna åtgärder är dock inte lämpliga för att kompensera för de nuvarande konkurrensnackdelarna i vissa regioner, i synnerhet de minst utvecklade regionerna. Vi är mycket förvånade över att kommissionen inte lade fram någon omfattande förhandsbedömning av hur den senaste tidens uppmjukning av reglerna för statligt stöd och STEP-förslaget tillsammans skulle påverka de lika villkoren på den inre marknaden.

19. ReK förstår viljan att stimulera investeringar, men understryker här att en ökning av medfinansieringsgraden till 100 % för STEP-prioriteringar främst kommer att vara till hjälp för de mest utvecklade regionerna och kommer att minska sammanhållningspolitikens övergripande effekter.

20. En ökning av medfinansieringen till 100 % för prioriteringar inom ramen för STEP kan oavsiktligt gynna de mest utvecklade regionerna och potentiellt minska sammanhållningspolitikens övergripande resultat. ReK efterlyser en nyanserad strategi som säkerställer att medfinansieringssatserna anpassas till de olika regionernas särskilda behov och utvecklingsnivåer, och därmed ökar sammanhållningspolitikens effektivitet när det gäller att stödja mindre utvecklade områden.

Ytterligare flexibilitet för att genomföra de sammanhållningspolitiska programmen för 2014–2020

21. ReK välkomnar varmt den föreslagna förlängningen med tolv månader för inlämnande av den avslutande dokumentationen inom ramen för programperioden 2014–2020 vad gäller både förordningen om gemensamma bestämmelser och fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (Fead), som kommer att medge tid att avsluta programperioden 2014–2020 och samtidigt påskynda genomförandet av programperioden 2021–2027. Kommittén uppmanar medlagstiftarna att enas om dessa ändringar så snart som möjligt för att ge de förvaltande myndigheterna förutsägbarhet. Vi anser därför att den föreslagna flexibiliteten bör godkännas genom ett fristående ad hoc-förfarande oberoende av STEP-förordningen. Denna förlängning skulle också ge de lokala och regionala myndigheterna mer tid att använda medel för utfasning av fossila bränslen och diversifiering av ekonomierna för att nå EU:s klimatneutralitetsmål.

⁽²⁾ REPowerEU, Fast-Care och förordningen om stöd till ammunitionstillverkning.

22. ReK föreslår också att kommissionen inleder en diskussion om att införa medverkan i budgetarbetet i nästa skede av sammanhållningspolitiken. 1 % av anslagen till de regionala programmen skulle kunna avsättas för deltagarbaserad budgetering för att öka medborgarnas egenansvar och göra EU:s politik mer synlig för européerna.

Bryssel den 10 oktober 2023.

Vasco ALVES CORDEIRO

*Europeiska regionkommitténs
ordförande*